

PÓLFABRYKATY Z DREWNA	NORMA BRANŻOWA			BN-74		
	Mączka drzewna do tworzyw sztucznych			7115-02		
				Grupa katalogowa IX 22		

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest mączka drzewna otrzymana przez mechaniczny przemiał trocin drzewnych.

1.2. Zakres stosowania przedmiotu normy. Mączka drzewna ma zastosowanie jako napelniacz do tłoczyw termoutwardzalnych.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Podział

2.1.1. Rodzaje. W zależności od użytego do produkcji drewna, rozróżnia się dwa rodzaje mączki drzewnej:

I — mączka z drzew iglastych (świerk, jodła),
II — mączka z drzew liściastych (buk).

2.1.2. Klasy. W zależności od stopnia rozdrobnienia, rozróżnia się w każdym rodzaju trzy klasy mączki drzewnej: A, B i C.

2.2. Przykład oznaczenia mączki drzewnej rodzaju I, klasy A:

MAŁCZKA DRZEWNA I A BN-74/7115-02

3. WYMAGANIA

3.1. Wymagania ogólne. Mączka drzewna powinna być jednolitym, sypkim produktem, o zapachu i kolorze zdrowego drewna, bez jakichkolwiek cech wskazujących na procesy rozkładu lub gnicie.

3.2. Wymagania fizykochemiczne — wg tabl. 1.

3.3. Okres trwałości. Mączka drzewna przechowywana w warunkach podanych w rozdz. 4, powinna zachować swoje własności w ciągu 6 miesięcy od daty wyprodukowania.

Tablica 1

Wymagania	Rodzaje					
	I			II		
	Klasy			Klasy		
	A	B	C	A	B	C
a) Drewno rodzaju II	dopuszczalne ślady			100%		
b) Drewno rodzaju I	100%			dopuszczalne ślady		
c) Wilgotność, %, nie więcej niż	9	9	9	9	9	9
d) Żywicy, %, nie więcej niż	4	4	4	2	2	2
e) Popiołu, %, nie więcej niż	1	1	1	1,5	1,5	1,5
f) Kwasowość, %, nie więcej niż	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07
g) Pozostałość na sicie, %, nie więcej niż						
— o boku oczek kwadratowych 0,5 mm	brak	brak	brak	brak	brak	brak
— o boku oczek kwadratowych 0,25 mm	5	brak	brak	6	brak	brak
— o boku oczek kwadratowych 0,20 mm	30	5	brak	30	5	brak
— o boku oczek kwadratowych 0,16 mm	nie normalizuje się	60	10	nie normalizuje się	60	10

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Mączkę drzewną należy pakować do worków jutowych wg PN-72/P-84535 lub

Zgłoszona przez Zjednoczenie Przemysłu Tworzyw Sztucznych ERG
Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Tworzyw Sztucznych ERG dnia 28 sierpnia 1974 r. jako norma obowiązująca w zakresie produkcji i obrotu od dnia 1 lipca 1975 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 35/1974 poz. 117)

do wielowarstwowych worków papierowych wg PN-70/P-79005 lub do kontenerów.

Na każdym opakowaniu należy umieścić etykietę, zawierającą następujące dane:

- a) nazwę lub znak wytwórni,
- b) oznaczenie wg rozdz. 2.2,
- c) numer partii i datę produkcji,
- d) masę brutto i netto.

4.2. Przechowywanie. Mączkę drzewną należy przechowywać w opakowaniach wg 4.1 w suchych pomieszczeniach, w warunkach zabezpieczających ją przed możliwością zanieczyszczenia.

4.3. Transport. Mączkę drzewną należy przewozić krytymi środkami transportu, zabezpieczając przed przesuwaniami i wzajemnym uszkodzeniem. Przy transporcie kolejną stosować Przepisy o ładowaniu i wyładowywaniu wagonów towarowych, zał. nr 10 DKP. Przewożenie mączki luzem jest niedopuszczalne.

5. BADANIA

5.1. Program badań

5.1.1. Badania pełne należy przeprowadzać przy każdej zmianie surowców i metod technologicznych mogących mieć wpływ na wyniki badania oraz przy okresowej kontroli produkcji, która powinna obejmować co 50 partię.

Badania pełne obejmują:

- a) sprawdzanie wyglądu zewnętrznego (3.1),
- b) sprawdzanie obecności drewna rodzaju II (3.2 a),
- c) sprawdzanie obecności drewna rodzaju I (3.2 b),
- d) oznaczanie wilgotności (3.2 c),
- e) oznaczanie żywicy (3.2 d),
- f) oznaczanie popiołu (3.2 e),
- g) oznaczanie kwasowości (3.2 f),
- h) oznaczanie pozostałości na sicie (3.2 g).

5.1.2. Badania niepełne obejmują badania wymienione w 5.1.1 a), b), c), d) i h).

5.2. Pobieranie próbek. Próbkę do badań należy pobrać stosując wytyczne podane w PN-67/C-04500.

Z każdej podlegającej odbiorowi partii należy wybrać w sposób losowy, w zależności od liczności opakowań w partii, liczby opakowań jednostkowych podane w tabl. 2.

Tablica 2

Liczba opakowań w partii	Liczba opakowań, z których należy pobrać próbki
do 15	5
16 ÷ 25	7
26 ÷ 63	8
64 ÷ 160	9
powyżej 160	10

Z każdego wylosowanego opakowania pobrać próbką nr 15 wg PN-74/C-60008 dwie próbki pierwotne o masie co najmniej 200 g. Z próbki ogólnej przygotowanej wg PN-67/C-04500 p. 5.7.1 należy pobrać średnią próbkę laboratoryjną w ilości co najmniej 1 kg. Pakowanie i przeznaczenie średniej próbki laboratoryjnej wg PN-67/C-04500.

5.3. Opis badań

5.3.1. Sprawdzanie wyglądu zewnętrznego mączki drzewnej wykonać nieuzbrojonym okiem.

5.3.2. Sprawdzanie rodzaju drewna

5.3.2.1. Odczynniki i roztwory

- a) Nadmanganian potasowy, roztwór 3-procentowy,
- b) Kwas solny, roztwór 10-procentowy,
- c) Amoniak, roztwór 10-procentowy.

5.3.2.2. Wykonanie sprawdzania. Około 2 g mączki drzewnej zwilżyć wodą w zlewce pojemności 50 cm³ do nasiąknięcia, następnie zalać 30 cm³ roztworu nadmanganianu potasowego i ogrzać powoli na łaźni wodnej do temperatury 60 ÷ 70°C. Nadmiar nadmanganianu usunąć przez kilkakrotną dekantację, dodając wodę porcjami dotąd, dopóki ostatnia porcja nie będzie zupełnie bezbarwna. Wytrącony na mączce czarny osad MnO₂ usunąć przez 2- ÷ 3-krotne ogrzewanie jej z 10-procentowym roztworem kwasu solnego w temperaturze 70°C. Po każdorazowym ogrzaniu kwas odlać i zastąpić go nowym roztworem, dopóki mączka nie będzie miała znów naturalnego zabarwienia. Resztki kwasu należy wymyć z mączki przez kilkakrotną dekantację wodą, a następnie dodać roztworu amoniaku w nadmiarze do silnie alkalicznej reakcji. Cząsteczki mączki z drzew liściastych zabarwiają się natychmiast na kolor wiśniowy lub karminowy, a mączka z drzew iglastych zachowuje swoje naturalne zabarwienie. Obserwacje zabarwienia należy skontrolować pod mikroskopem przy 50-krotnym powiększeniu.

5.3.3. Oznaczanie wilgotności. W naczynku wagowym wysuszonym do stałej masy odważyć około 2 g mączki drzewnej z dokładnością do 0,001 g i suszyć w temperaturze 100 ÷ 105°C przez 3 godz. Po wyjęciu z suszarki próbkę ochłodzić w ekzykatorze i zważyć. Wilgotność (X_1) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X_1 = \frac{m_1 - m_2}{m_1} \cdot 100 \quad (1)$$

w którym:

- m_1 — odważka mączki drzewnej, g,
 m_2 — masa próbki po wysuszeniu, g.

Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną z dwóch oznaczeń.

5.3.4. Oznaczanie żywicy

5.3.4.1. Przyrządy i aparaty

- Aparat Soxhleta z kolbą pojemności 500 cm³.
- Chłodnica Liebiga.
- Odbieralnik o pojemności 500 cm³.
- Łaźnia wodna.
- Suszarka laboratoryjna.
- Eksykator.

5.3.4.2. Wykonanie oznaczania. Około 5 g mączki drzewnej odważonej z dokładnością do 0,1 g umieścić w gilzie z bibuły do sączenia. Gilzę zatkać watą i umieścić w aparacie Soxhleta. Kolbę wysuszyć do stałej wagi, ochłodzić w eksykatorze i zważyć z dokładnością do 0,001 g. Następnie zestawić aparaturę i podłączyć do chłodnicy wodę. Przez chłodnicę wlać benzen wg BN-72/6193-38 i rozpocząć ogrzewanie zawartości kolby na łaźni wodnej. Ekstrakcję prowadzić przez 2 godz. Po zakończeniu ekstrakcji kolbę połączyć z chłodnicą Liebiga i oddestylować benzen. Kolbę z pozostałością wysuszyć w temperaturze 100 ÷ 105°C do stałej wagi, ostudzić w eksykatorze i zważyć z dokładnością do 0,001 g. Zawartość żywicy (X_2) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X_2 = \frac{m_2}{m_1} \cdot 100 \quad (2)$$

w którym:

- m_1 — odważka mączki drzewnej, g,
- m_2 — masa żywicy, g.

Za wynik przyjąć średnią arytmetyczną dwóch oznaczeń.

5.3.5. Oznaczanie popiołu. Około 10 g mączki drzewnej odważonej z dokładnością do 0,001 g spalić ostrożnie w tyglu i prażyć w piecu muflowym w temperaturze 800 ÷ 900°C do stałej masy. Po wyjęciu z pieca próbkę ochłodzić w eksykatorze i zważyć.

Zawartość popiołu (X_3) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X_3 = \frac{m_2}{m_1} \cdot 100 \quad (3)$$

w którym:

- m_1 — odważka mączki drzewnej, g,
- m_2 — pozostałość po wyprażeniu, g.

Za wynik przyjąć średnią arytmetyczną dwóch oznaczeń.

5.3.6. Oznaczanie kwasowości

5.3.6.1. Odczynniki

- Wodorotlenek sodowy cz., roztwór 0,01n.
- Fenoloftaleina, roztwór alkoholowy 1-procentowy.

5.3.6.2. Wykonanie oznaczania. Około 10 g mączki drzewnej odważonej z dokładnością do 0,01 g umieścić w kolbie stożkowej pojemności

500 cm³, zalać 200 cm³ wrzącej wody destylowanej, wymieszać i po ostygnięciu przesączyć przez sączek. Pozostałość na sączku przemyć wodą destylowaną do odczynu obojętnego wobec papierka lakmusowego. Obydwa przesącze zlać razem, wymieszać i miareczkować wodorotlenkiem sodowym wobec fenoloftaleiny.

Równocześnie wykonać próbę porównawczą, miareczkując wodę destylowaną w objętości odpowiadającej objętości przesączu.

Kwasowość (X_4) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X_4 = \frac{V_1 - V_2 \cdot 0,00049}{m} \cdot 100 = \frac{V_1 - V_2 \cdot 0,049}{m} \quad (4)$$

w którym:

V_1 — objętość ściśle 0,01n roztworu wodorotlenku sodowego zużytego do miareczkowania przesączu, cm³,

V_2 — objętość ściśle 0,01n roztworu wodorotlenku sodowego zużytego do miareczkowania próby porównawczej, cm³,

m — odważka mączki drzewnej, g,

0,00049 — ilość kwasu siarkowego, odpowiadająca 1 cm³ ściśle 1n roztworu wodorotlenku sodowego, g.

Za wynik przyjąć średnią arytmetyczną z dwóch oznaczeń.

5.3.7. Oznaczanie pozostałości na sitach. Komplet sit składający się z sit o wymiarach oczek kwadratowych 0,5; 0,25; 0,20; 0,16 mm zestawić w ten sposób, aby sito najrzadsze znajdowało się na górze. Pod dolnym sitem umieścić denko. Przygotowany w ten sposób zestaw umieścić w ramce wstrząsarki laboratoryjnej. Na górne sito wsypać 10 g mączki drzewnej odważonej z dokładnością do 0,01 g. Przykryć je pokrywką i uruchomić wstrząsarkę. Po 10 min. wyłączyć wstrząsarkę. Pozostałość z poszczególnych sit zebrać pędzelkiem i zważyć z dokładnością do 0,0002 g. W przypadku powstania zlepu na pierwszym sicie pozostałość należy lekko przesiać za pomocą pędzelka.

Za wynik przyjąć średnią arytmetyczną dwóch oznaczeń.

6. OCENA WYNIKÓW BADAŃ

Partię mączki drzewnej należy uznać za dobrą, jeżeli wyniki badań spełniają wymagania zawarte w rozdz. 3.

INFORMACJE DODATKOWE

- 1. Instytucja opracowująca normę** — Zakłady Tworzyw Sztucznych ERG w Pustkowie
- 2. Istotne zmiany w stosunku do PN-54/C-19001**
- a) obniżono zawartość wilgoci i żywicy,
  - b) obniżono pozostałość po przesiewie.
- Dotychczas obowiązująca PN-54/C-19001 zostaje unieważniona z dniem 1 lipca 1975 r.
- 3. Normy i dokumenty związane**
- PN-67/C-04500 Produkty chemiczne. Wytyczne pobierania i przygotowywania próbek
- PN-74/C-60008 Próbki do pobierania próbek produktów bezkształtnych
- PN-70/P-79005 Opakowania transportowe. Worki papierowe
- PN-72/P-84535 Worki z włókien łykowych
- BN-72/6193-38 Odczynniki. Benzen
- Przepisy o ładowaniu i wyładowywaniu wagonów towarowych w komunikacji wewnętrznej zał. nr 10 do art. 27, ust. 4, p. 4 DKP/PKP W-wa 1968 r.
- 4. Normy zagraniczne**
- NRD TGL 6367 Holzmehl aus Nadelholz Technische Lieferbedingungen
- 5. Autor projektu normy** — inż. Stanisława Różak, Zakłady Tworzyw Sztucznych ERG w Pustkowie.